

1. číslo / říjen 2013

občasník NZDM Bota

ročník 2013

STĚHOVÁNÍ POVODEŇ

KURZ PRVNÍ

POMOCI

SAS

PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR

ROMOVÉ A JEJICH ZVYKY

ROMŠTINA

BARBORA POLÁKOVÁ

HLAVOLAMY

KŘÍŽOVKA

UCHAŘKA

PRÁZDNINOVÉ
PŘESPÁNÍ V KLUBU

neprodejné

Obsah:

- 1- Úvodník, Iva se představuje
- 2- Stěhování
- 3- Povodeň
- 4- Nové prostory
- 5- Prázdninové přespání v klubu, Hlavalamy, Lidé proti rasismu
- 6- Kurz první pomoci, Akce do konce roku
- 7- Příměstský tábor 2013
- 8- SAS
- 9- SAS
- 10- Romové a jejich zvyky
- 11- Romská kuchařka
- 12- Romština
- 13- Rozhovory Pavlína Matiové
- 14- Křížovka

Milí čtenáři,

po delší přestávce se k vám dostává první letošní vydání občasníku Sandál. Přinášíme nejnovější informace z nízkoprahového klubu, ale také z celé charity. Od posledního vydání Sandálu, v říjnu minulého roku, se toho událo skutečně dost, takže nebudu dlouho zdržovat ...

Oficiálně od 1. června jsme se dočasně přestěhovali do podkrovního bytu v Havlíčkově ul. 276 (tzv. Zelený domeček). Objekt patří Římskokatolické farnosti Roudnice nad Labem a P. Martin Brousil nám ho pronajal na nezbytně potřebnou dobu. Dům, kde jsme předtím fungovali - Jungmannova 670, se bude rekonstruovat (nejzazší termín pro dokončení 6/2014) a pak se vrátíme do nově upravených prostor v 1. patře.

Na velké stěhování jsme se připravovali už od začátku roku, jelikož první termín stěhování byl stanoven na konec března. Z důvodu přesunu rekonstrukce až na léto jsme ještě zůstali do konce května, ale pak to už nešlo odkládat. K našemu překvapení je říjen a s rekonstrukcí se zatím nezačalo.

Kvůli povodním, které se do Roudnice n. L. přivalily hned po našem nastěhování do „domečku“, jsme otevření klubu museli posunout až na červenec. Do té doby jsme pomáhali s úklidem přízemních prostor, kde prosákla podzemní voda z kanalizace a povodňová vlna zde zanechala 0,5 m stopu. V těchto prostorách sídlí Humanitární sdružení Perspektiva o. s., které pracuje s osobami se zdravotním, tělesným a mentálním handicapem. Snažili jsme se jim pomáhat dle našich možností.

Od 1. července jsme tedy otevřeli klub v novém prostoru, ale také s novou tváří. Na pozici sociální pracovníce a zároveň vedoucí nízkoprahového klubu nastoupila Mgr. Ivana Suchaničová. V tomto čísle se vám sama představí.

Do stejných prostor v Havlíčkově ul. se nastěhovala i služba SAS (sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi), která rovněž zaznamenala personální výměnu. Vedoucí služby se stala Mgr. Renáta Brožová, která je zároveň sociální pracovnící.

1. července jsme zároveň vstoupili do projektu „IPO Roudnice n. L.“, z kterého budeme financovat starší nízkoprahový klub a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, prostřednictvím peněz z evropského sociálního fondu.

To je ve zkratce asi to nejdůležitější

Přejí hezké čtení

Iva se představuje:

Som Mgr. Ivana Suchaničová a pracujem v nízkoprahovom zariadení pre deti a mládež ako sociálna pracovníčka a zároveň vedúca zariadenia. O tom, že charita hľadá človeka na túto pozíciu, som sa dozvedela na internete a keďže som k práci s mládežou mala vždy blízko a mám s nimi bohaté skúsenosti, prihlásila som sa do konkurzu a toto miesto sa mi podarilo získať. Pochádzam zo Slovenska, kde som vyštudovala odbor sociálna práca. Tri roky som pôsobila ako terénny sociálny pracovník s injekčnými užívateľmi drog a osobami pracujúcimi v sexbiznise, tri roky zároveň ako lektor prevencie závislosti a kriminality na stredných školách a dva roky v nízkoprahovom zariadení pre deti, so špecifickým zameraním na Rómov. Počas letných mesiacov som pracovala ako animátor v detských letných táboroch. Vo svojom voľnom čase rada spievam, čítam knihy a trávim čas s priateľmi. Práca s deťmi a mládežou ma baví a vidím v nej veľký potenciál. Teší ma, že môžem byť nápomocná v každodenných starostiach a radoostiach našich klientov a zdieľať s nimi ich problémy.

Marcela Lysáčeková,
zástupkyně ředitelky,
koordinátorka projektů,
PR manager

Stěhování klubu do nových prostor v Havlíčkově 276

Vlastní stěhování začalo již začátkem května, ale největší nápor na nás čekal v posledním květnovém týdnu, kdy se zabalené krabice a ostatní věci svážely do nového klubu. Akce byla náročná jak pro zaměstnance, tak pro klienty, kteří se také podíleli na přestěhování. Nejprve jsme věci museli roztřídit na „potřebné a nepotřebné“, ty druhé pak odvést do sběru. Mladší slečny pomáhaly s balením, chlapci s nošením balíků a krabic do auta nebo vynášením věcí do nového klubu. Celou akci pečlivě sledovala paní ředitelka, která nás přišla podpořit a donesla pizzu pro všechny pracovníky a pomocníky. Udělalo nám to radost a hlavně dobilo baterky. Stěhování bylo dost chaotické, počet pomocníků se během dne měnil. Někteří byli tak vyčerpaní, že odcházeli domů, ale vzápětí přicházeli jiní.

Do toho všeho jsme samozřejmě fungovali a připravovali klienta na zkoušení do školy. Opravdu vše bylo vzhůru nohama, nikdo nevěděl, kde co je, i když jsme se snažili stěhovat místnost po místnosti a také podle důležitosti. Pomocníci, však brali vše, co jim pod ruku přišlo, prostě chaos. I navzdory komplikacím se celá akce podařila. Přestože únava padala na každého, úsměv na tváři nikomu nezmizel.

Všichni jsme se shodli, že to sice bylo náročné, ale vtipné zážitky nám zůstanou a rádi na akci jednou zavzpomínáme. Klub se přesouvá z Jungmannovy do „dočasného klubu“ v Havlíčkově ulici 276, s pracovním názvem „Zelený domeček“. Prostor na Jungmannce se měl totiž začít přes letní prázdniny rekonstruovat.

Povodeň 2013 očima pracovníka klubu

„Letošní povodeň (všimněte si, prosím, toho názvu, který začínáme brát jako samozřejmost, bohužel) nás zasáhla nečekaně a zkřížila nám cestu, doslova v nejnevhodnější okamžik.

Přišla v době, kdy jsme se kompletně přestěhovali z Jungmannovy ulice do „Zeleného domečku“ v Havlíčkově ulici u Labe. Šok byl pouze momentální, tušili jsme dopředu, že to nebude pěkné. Vzal jsem si holiny a šel jsem pomáhat sdružení Perspektiva, které sídlí v přízemí našeho „Zeleného domečku“. Za pomoci několika správných chlapů jsme zachránili, vše co se dalo odnést a odmontovat. Já jsem místo opustil v momentě, kdy mi začínalo téct do holin. V životě jsem neviděl tak rychle stoupat vodu a v takové mase. Náš objekt na tom byl ještě dobře, v porovnání s ostatními domy v polabských vesnicích. Hrůza. Bezmoc. Pak se už jen čekalo na to, až voda opadne.

Ta mokrá potvora opadla během tří dnů. Zanechala po sobě jen spoušť, slzy a beznaděj. Pracovníci SAS a NZDM neváhali a hned se zapojili do pomoci sdružení Perspektiva. Postupně se přízemí domu uklidilo a vysušilo. Po prázdninách již také fungují bez omezení.“

Tomáš Mühlbach

Charita pomáhala postiženým obcím

Hned jak opadla velká voda, vydali jsme se pomáhat lidem do obcí na Podřipsku a Mělnicku. Postupně jsme navštívili 16 zasažených obcí - vozili jsme lidem humanitární pomoc, mluvili jsme s nimi a dělali sociální šetření, abychom jim mohli co nejúčinněji pomoci. Byla to rychlá a adresná pomoc, přesně v době, kdy to bylo potřeba. Jsme velice rádi, že jsme byli při tom!!!

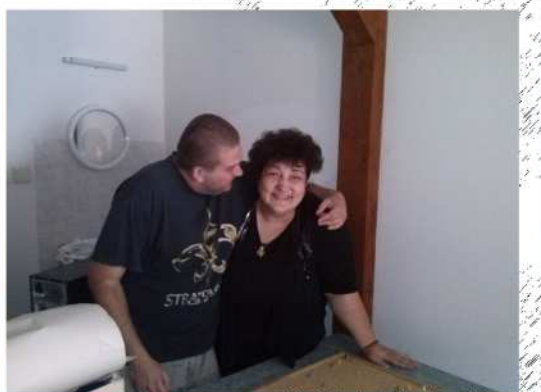

Zabydlení v novém klubu

Jen co jsme odstěhovali starý klub do nových prostor v Havlíčkovce, dorazila do Roudnice povodeň. Zelený domeček je v zátopové oblasti a tak nás vylíté Labe od něj odřízlo.

S úklidem a vybalováním věcí v novém klubu jsme tedy museli chvíli počkat. Po opadnutí vody, jsme se rozjeli pomáhat lidem po okolních obcích. V „domečku“ totiž nešla voda ani elektrika, vstup do objektu byl zakázán. Po všech kontrolách a revizích jsme konečně dostali povolení vstoupit do našich podkrovních prostor. První dojem při vstupu

do klubu byl pro nás hodně deprimující. Všechny místnosti byly nappány nábytkem a ostatními věcmi. Po probrání z šoku, jsme si vyhrnuli rukávy a rozdělili práci - začalo se úklidem. Všichni jsme se prodírali mezi věcmi a snažili se je umístit na svá místa, ale po celodenní dřině, výsledek téměř žádný. Další den jsme se do úklidu vložili s ještě větším nasazením, tlačil nás čas, kvůli otevření klubu. A povedlo se, po několika dnech byl klub připraven a mohlo se konečně otevřít. :)

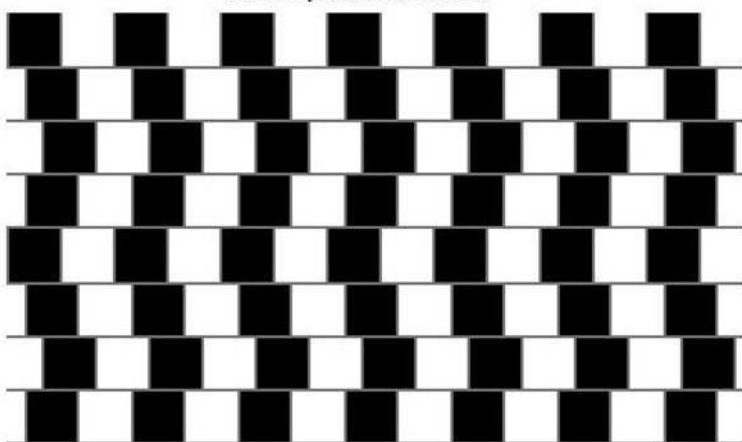

Prázdninové přespání v klubu

Po té, co jsme se v klubu zabydleli a rozkoukali, jsme se po dohodě s klienty, rozhodli otevřít noční klub S PŘESPÁNÍM. Všichni dostali pokyny, co vzít s sebou a v kolik hodin se mají dostavit. Ve smluvenou hodinu stáli před klubem a netrpělivě čekali, až si budou moci vybrat příjemné místo na přespání. Nejdříve jsme se převlékli do pohodlného oblečení a pak jsme si začali společně připravovat večeři. Klienti si vybrali oblíbené langoše. S večeří byli všichni spokojeni. Také jsme upekli čokoládový koláč s banánem na ráno. Koláč měl vypadat původně jinak, trochu to dopadlo, jako když kočička s psem pekli dort, ale ten náš byl moc dobrý. Po večeři na nás čekal večer plný her. Nejprve jsme si zahráli noční schovávanou, pak následovala taneční a pěvecká soutěž. Zlatým hřebem byl filmový večer. S koncem filmu utíchal i život v klubu.

Opět trochu potrápíme mozek a ošálíme zrak... :Y
Jsou čáry rovné nebo křivé?

Vem si pravítko a uvidíš, že jsou rovné a navzájem rovnoběžné.

Informace k tanečnímu souboru Benga Čhaja

Taneční soubor jsme byli nuceni zrušit, protože o něj přestali mít klienti zájem a nechodili na pravidelné zkoušky. V případě seriózního zájmu je možné tento soubor obnovit a účastnit se tanečních festivalů.

Upozorňujeme na skvělou kampaň „Lidi proti rasismu“!

POČÚVAJ JANO, BIELY MUŽ, NIEČO TI POVIEM!!!

KEĎ SA NARODÍM, SOM ČIERNY!
KEĎ VYRASTIEM, SOM ČIERNY!
KEĎ SA OPALUJEM, SOM ČIERNY!
KEĎ MI JE ZIMA, SOM ČIERNY!

KEĎ SA BOJÍM, SOM ČIERNY!
KEĎ SOM CHORÝ, SOM ČIERNY!
KEĎ UMRIEM, OŠANEM ČIERNY!

ALE TY, JANO, BIELY MUŽ ...

KEĎ SA NARODÍŠ, SI RUŽOVÝ!
KEĎ VYRASTIEŠ, SI BIELY!
KEĎ SA OPALUJEŠ, SI ČERVENÝ!
KEĎ TI JE ZIMA, SI MODRÝ!

KEĎ SA BOJÍŠ, SI ŽLTÝ!
KEĎ OCHORIEŠ, SI ZELENÝ!
KEĎ UMRIEŠ, SI ŠEDÝ!

A TERAZ MI PROSÍM ŤA POVEDZ, PREČO TY NAZÝVAŠ MŇA FAREBNÝ???

LUDIA PROTI RASIZMU
Ludia proti rasizmu
P.O.BOX 33
820 04 Bratislava

info@rasizmus.sk
Infolinka: 02/ 16 356
www.rasizmus.sk

Kurz první pomoci

Během letních prázdnin jsme se v klubu rozhodli uspořádat Kurz první pomoci. Tenhle kurz uspořádala a vedla vedoucí klubu za pomoci ostatních pracovníků. Svým obsahem jsme se zaměřili na úžeh, pomoc tonoucím, bodnutí hmyzem, vymknutí kotníku nebo alergie různého typu. Klienti během dne získali nejenom množství teoretických informací, ale zároveň si vyzkoušeli i ošetření zranění na figurantovi. Celou akci zakončil test, ve kterém byly shrnuty informace z celé interaktivní besedy, do které se všichni zúčastnění aktivně zapojovali. Tři nejlepší uživatelé získali cenu. Kurz první pomoci hodnotíme jako velice úspěšnou prázdninovou akci, nejenom z pohledu vysoké účasti klientů, ale i následné zpětné vazby zúčastněných.

Akce do konce roku:

Říjen

Koncert Josh and his friends (USA, CZ) v Kavárničce pro seniory na podporu dobrých sousedských vztahů v Zeleném domečku.

Halloween party s maskami

Listopad

Přespání v klubu

Vzdělávací beseda - „Výměnné programy na Slovensku“

Prosinec

Vzdělávací beseda „Světový den boje proti HIV a AIDS“

Mikulášská besídka

Vánoční klubová besídka

Příměstský tábor 2013

Jako každým rokem, i letos jsme si přichystali o prázdninách tradiční příměstský tábor. Letošní ročník tábora byl poznamenán především tím, že jsme prázdniny trávili v prozatímních prostorách a bohužel i v pracovním oslabení. Uskutečnil se od úterý 13. srpna do čtvrtka 22. srpna.

Úterý 13. 8.

První den jsme zahájili tábor klasickým úvodem, s přehledem, co kdy a kde. Zároveň byly vysvětleny i zásady bezpečnosti a velká hra o klubové peníze.

Tento den byl zasvěcen vaření, společenským hrám a filmu.

Odpoledne bylo krásně a tak jsme podnikli cestu do parku Josefa Hory a věnovali se různým sportovním činnostem.

Středa 14. 8.

Ve středu byla na programu pštrosí farma v Židovicích. Cestou jsme navrhli soutěž ve sbírání odpadků a povídali si o jejich třídění. Po příchodu na farmu si děti prohlédly koně, pštrosy a další zvířata. Moc se jim tam líbilo. Pak nás zlákal dětské hřiště, jehož nabídka byla vskutku královská.

Čtvrtek 15. 8.

Akce dne s názvem „O nejlepší sušenku“ měla velký úspěch.

Pracovníci připravili těsto a děti už jen nechaly prostor svému kreativnímu myšlení. Než se všechno upeklo, děti se věnovaly úklidu a podle zásluh byly odměňovány klubovými penězi.

Sušenky dětem velice chutnaly a vůbec jim nevadilo, že se jim všechno těsto rozteklo.

Pátek 16. 8.

Tento den byl ve znamení zpěvu a relaxace. Soutěž ve zpívání byla povedenou tečkou za prvním týdnem. Poté se děti mohly věnovat nákupu dárců za našetřené klubové peníze.

Pondělí 19. 8.

V pondělí se opět uklízelo, hrál se turnaj ve stolním fotbálku a také si děti uvařily svůj vlastní oběd. Den proběhl tak rychle, že se děti ani nestačily vzpamatovat.

Úterý 20. 8.

Co je to havajský náhrdelník, se mohli účastníci tábora dozvědět v úterý. Také si ho mohli vyrobit v rámci artekativ. Dále se děti formou testu učily správně ovládat kolo a hlavně, osvojit si pravidla silničního provozu.

Středa 21. 8.

Ve středu jsme navštívili dílnu pani Šustrové v Bechlíně. Probíhaly zde dny lidových tradic a mistrně lidové tvorby návštěvníkům předváděly výrobu kraslic, slaměných ozdob a malování keramických výrobků. Děti si vyzkoušely výrobu různých dekorací ze slámy a z dalších přírodních látek. V dílně jsme si připomněli stará česká tradiční řemesla.

Čtvrtek 22. 8.

Poslední den byla na programu táborová olympiáda. Vše bylo připraveno, ale nakonec se vůbec nekonala. Kvůli špatnému chování dětí jsme ji zrušili. Závěrečné vyhodnocení bylo tedy naplánováno na první týden školního roku.

„SASKA“ V NOVÉM KABÁTĚ

Zdravím vás za Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS), které stejně tak jako NZDM Bota sídlí dočasně na nové adrese v Havlíčkově ulici.

V posledním čtvrt roce se mi párkrát stalo, že si mne děti, které chodí do NZDM Bota, zařadily pod klub. Musela jsem jim pak vysvětlit, že ačkoliv jsme na jednom patře s „klubáky“, děláme něco jiného a např. nemůžeme vydávat věci z kanceláře pracovníků klubu apod. Chtěla bych proto dnes naši službu víc představit a to nejen proto, aby si nás uživatelé služeb nepletli, ale také proto, aby se o naši službě dozvěděli lidé, kteří ji mohou potřebovat.

Naše služba se jmenuje „Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi“. Můžeme ji poskytovat rodinám s dětmi do 18let, které nás potřebují a přitom bydlí v Roudnici n. L. nebo blízkém okolí.

Co to znamená „sociálně aktivizace“? Je to vlastně jakési povzbuzení rodin tak, aby začaly dělat něco nového, něco trochu jinak než dosud. Celá naše práce musí směřovat k tomu, aby nás rodina co nejdříve už nepotřebovala a vše potřebné zvládala sama.

Naší výhodou je to, že nemusíme jenom sedět v kanceláři, ale můžeme se vydat také ven, do terénu, třeba do domácností našich uživatelů (tím myslím rodiny, které naše služby užívají). Tam se totiž každý cítí bezpečněji než někde v kanceláři a proto tam jdou problémy řešit mnohem lépe i rychleji. S našimi uživateli můžeme dojít i tam, kam je to potřeba, jako na úřad, do školky, do školy, k lékaři apod.

Vedle terénu trávíme také nějaký čas v kanceláři. Tam děláme vedle potřebné administrativy také různé programy pro rodiny. V září jsme otevřeli Klub pro matky s dětmi, využívat ho ale mohou i tatínkové, babičky, tety, zkrátka širší rodina, pokud se na tom domluvíme. V „klubíku“ nabízíme programy pro rodiče s dětmi společně, ale i pro rodiče zvlášť – v této době rodičům zajistíme hlídání dětí. Rodiče se u nás v klubíku mohou učit třeba háčkovat, vařit, pracovat s počítačem, ale hlavně trávit volný čas smysluplně s dětmi, posílit své rodičovské dovednosti, potkat jiné rodiče a načerpat sílu do dalších všedních dnů. Pokud rodič třeba shání práci, nebo si najde brigádu, rekvalifikaci nebo zkrátka cokoliv, co ho někam „posune“, můžeme mu zajistit hlídání dětí až na tři dopoledne v týdnu. Hlídání dětí ale není pouhý „dohled“ – v našem klubíku děti také hravou formou učíme to, co se učí v běžných mateřských školách.

Pevně věřím, že naše služba pomůže tam, kde je to třeba.
S přáním krásného podzimu všem, Renáta Brožová, vedoucí služby

Něco o našem týmu:

Renáta Brožová, vedoucí služby a sociální pracovnice

V první polovině roku jsem v „SASce“ pracovala jen na malý úvazek jako sociální pracovnice. Od léta mám úvazek vyšší a tak se mohu věnovat vedle vedení svých kolegyně a služby také práci s klienty. Mám pořád na starost „papirovaní“, ale k tomu si teď s maminkami i víc povídám. Třeba o tom, co je trápí, co by chtěly změnit a jak to mohou dokázat samy nebo s naší pomocí. Maminky, ale třeba i tatínky můžou víc podpořit i v tom, aby si v naší SASce odpočinuli, naučili se „vypnout“, a nabrat další sílu třeba díky muzikoterapii, kterou nyní rozjíždíme v Klubu pro matky s dětmi.

Mám radost, že mám k sobě jako kolegyně Mišu a Lucku, kterých si moc vážím za to, co pro „naše“ rodiny dělají.

Dělají to dobře, s opravdovým zájmem i velkou trpělivostí.

Lucia Ácsová, terénní pracovnice

Naše služba je „šitá na míru“ pro potřeby konkrétních rodin. Nejčastěji v terénu řeším různé problémy dětí se školou, rodinám nabízím doučování dětí za přítomnosti plnoleté osoby anebo zákonného zástupce, dále pak třeba doprovod k lékaři, na úřad, do škol, do pedagogicko-psychologické poradny, asistenci při vyřizování sociálních dávek nebo při hledání práce. Celkově podporujeme rodinu tak, aby dobře a samostatně fungovala.

Život ve vztazích přináší nejedno překvapení, ať už jde o vztahy společenské nebo rodinné. Někdy je soužití složité a není lehké najít řešení či východisko z dané situace. Proto jsem ráda za skvělý tým a lidi kolem sebe, a že můžu být jeho součástí a svou troškou přispět ku pomoci lidem, kteří ji potřebují. Mám radost z toho, že mi práce v SASce přináší i osobní rozvoj, který můžu dále zužitkovat jak v pracovním, tak v soukromém životě.

S pozdravem Lucia

Michaela Balážová, terénní pracovnice

Vždycky bylo mým snem, abych mohla být užitečná lidem, kteří mají problémy a nevědí si s nimi rady. To, že nyní můžu být nápomocna lidem, kteří SASku využívají, mne naplňuje velkou radostí.

Baví mě s lidmi komunikovat, podporovat je a pomáhat jim řešit různé problémy, ať už s hospodařením nebo třeba se zkvalitňováním bydlení.

Abychom mohli řadu věcí dotáhnout do konce, je potřeba spolupracovat i s jinými úřady, se školami, nebo s poradnami. Tato spolupráce mne těší, protože si myslím, že „víc hlav víc ví“ a když se spojí síly více lidí, jde pak práce rychleji a výsledky jsou i dřív vidět.

Každý můj pracovní den je jiný, záleží na domluvě s uživateli naší služby a na tom, co si od nás objednají. Někdy jsme v kanceláři, jindy u „našich rodin“ doma nebo jinde v terénu. Protože nabízíme naše služby i v okolních obcích, hodně se i naježdím. Moje práce mne ale baví a největší odměnou pro mne jsou naši usměvaví uživatelé, kterým to doma „klape“.

Krásný den přeje Michaela.

Otevírací doba Klubu pro matky s dětmi:

adresa: Havlíčkova 276, Roudnice nad Labem

Úterý - 8:00- 11:30

Středa - 8:00- 11:30

Čtvrtek - 8:00- 11:30

Zásnuby

K tomu, aby spolu mohli dva mladí začít žít a mít děti, bylo třeba po dohodnutí otců uskutečnit zasnubní obřad – mangavipen. Oba mladí v doprovodu svých rodičů si před dalšími svědky slíbili vzájemnou věrnost až do smrti. Obřadník mladým zavázal ruce šátkem, do dlaní nalil víno nebo pálenku, které si mladí z dlaní vypili. Od této chvíle byli romským společenstvím považováni za manžele, kteří spolu mohou žít a plodit děti. Občanskou nebo církevní svatbou – bijav – měli až po několika letech, když už spolu měli jedno dvě děti.

Křtiny

Křtiny – kirvipen – se konaly vždy v kostele. Ke křtu byla potřeba kmotry nebo kmotra, kteří měli velice důležitou funkci. Romové si brali za druhé kmotry často gádže – sedláky z vesnic, protože to byla jakási záruka, že rodina neumře hladu, pokud se dostane do nesnází. Kmotr nebo kmotra dávali svému kmotřenci „křižmo“ – předmět, který si kmotřenec uchovává po celý život. Dostával je k významnému dni, např. když šel poprvé do školy nebo když měl významné narozeniny. Kmotrovstvím se upevňovaly vztahy mezi rodinami.

Při křtu dítě dostávalo jméno, obvykle po svém kmotrovi, jednom z rodičů nebo jiném příbuzném, toto jméno bylo však pouze „úřední“, fungovalo ve styku s neromskou společností a dítě ho častokrát ani neznalo. Kromě tohoto jména dítě dostalo další jméno, romské, které se odvozovalo z jeho fyzických či psychických vlastností – Thulo – Tlustý, Kaľori – Čerňoučká..), z nějaké události, nebo mohlo být zkomoleninou různých slov, které se dítě snažilo vyslovit apod. Toto romské jméno, které se může během dětství i několikrát změnit, než se definitivně vžije, pak funguje uvnitř romského společenství. Romové tedy většinou vůbec nepoužívají jména, pod kterými jsou zapsáni v matrice.

Pohřeb

Dodnes je zachovaná představa, že pro umírajícího si přichází někdo z dříve zesnulých členů rodiny, který u něj zůstává až do pohřbu a odvádí ho na onen svět. Do rakve se ukládají mrtvému jeho osobní předměty: prsteny, náušnice, hodinky, housle, kytara, ale i fajfka, cigarety, brýle, lahvička s alkoholem, karty a pokud byl věřící, tak i modlitební knížka a růženec. Do ruky nebo do kapsy vloží rodina zesnulému peníze (nejčastěji drobné mince). Od chvíle sklonu až do pohřbu při něm bdí – vartují. Chování při vartování má svá ustálená pravidla: hrají se karty, vyprávějí se příhody ze života zesnulého, nesmí se zpívat, tancovat, přitukávat skleničkami. Každý před vypitím své první skleničky odlijе nejdříve trochu na zem – na památku zesnulého.

Nějaký čas po pohřbu navštíví nebožtík pozůstalé, aby jim dal najevo, jak byl spokojený se svým pohřbem, svou přítomnost projevuje různými znameními, zvuky, zjevuje se ve snech. Pohřby Romů bývají různé nákladné, okázalé jsou zejména u olášských Romů, kde se můžeme setkat s rakví s proskleným víkem, hrobovou jámou vystlanou vzácnými koberci apod. Dalším zvykem, který Romové dodržovali při úmrtí, bylo pálení osobních věcí zemřelého.

Vánoční zvyky

Vzhledem k tomu, že jsou Vánoce svátkem náboženským, slaví Romové na celém světě Vánoce podle toho, k jakému náboženství se hlásí. Čeští a slovenští Romové nazývají Vánoce Karačoňa a v jejich oslavách se prolínají prvky převzaté od majoritních společností s vlastními romskými tradicemi.

Štědrý den

Romové se v tento den stejně jako gádžové postili. Přísnost půstu však byla různá – v některých rodinách se nejedlo maso jen do večere, v jiných se jedly jen pečené brambory po celý den. Štědrovečerní večeri připravovala vždy matka, které pomáhaly dcery. Zdobení stromečku měli zase na starosti synové. Ti také chodili sedláky prosit o slámu, kterou potom rozložili na podlaže, aby místnost připomínala jesličky, kde se narodil Ježíšek. Před večerí měl otec nebo nejstarší člen rodiny proslov, poté pronesl přání a požehnání a vzpomínalo se na zemřelé. Romové jim zapálili svíčky a dali jídlo od každého chodu na misku, kterou položili do kouta nebo na okno.

Romská kuchařka

Mačanka z masa (tradiční romská polévka)

1/3 kg hovězího masa
3 čerstvé houby nebo hrst sušených
cibule
3 stroužky česneku
3 lžice sladké papriky
1 lžice hladké mouky
sůl
pepř
tuk
ocet

Maso spolu s pokrájenými houbami dejte vařit a až bude měkké, tak ho vyndejte, nakrájejte a opět vložte do vody. Přidejte česnek, vývar osolte a opepřete a dále vařte ještě chvíli. Mezitím si připravte hmiček vody, smíchejte ji s hladkou moukou a vylijte do vařící se polévky. Tu ještě pět minut míchejte a vařte. Poté dochutěte lžicí octa a nechte stát. Na pánvi osmahněte na oleji do zlatova cibulku a přisypte sladkou papriku. Pak zbývá jen mačanku nabrat do talíře, posypat cibulku s paprikou a pustit se do jídla. Mačanku můžete připravit i bez masa - na kyselém mléce. Dobrou chuť!

Štrúdl (závin) po maďarsku

Potřebujeme: 1kg hladké mouky, 1kg máku, 1kg jablek, 1 kg tvarohu, vanilkový cukr, olej

Do mísy vsypeme mouku, mírně osolíme a přilijeme postupně tolik vody, aby vzniklo vláčné těsto. Hněteme napřed vařečkou, potom rukama a necháme asi půl hodiny odstát.

Po půlhodině těsto rozválíme válečkem na celou plochu omyvatelného ubrusu na stole - jako bychom chtěli těstem stůl celý přikrýt. Na takto roztažené těsto klademe mletý mák, strouhaná jablka, posypeme vanilkovým cukrem a těsto opatrně srolujeme do zavinu. Pomáháme si postupným zvedáním ubrusu, který nám umožní těsto zavinovat. Povrch potřeme olejem a vložíme do předem vyhřáté trouby. Pečeme při 200 stupních asi 30 minut. Místo máku můžeme použít tvaroh.

Bramborový kotlík s klobásou

Potřebujeme: brambory, olej, ostřejší klobásy, cibuli, rajčatovou šťávu, hovězí vývar, mrkev, sterilovaný hrášek, rajčata, smetanu, máslo, tvrdý sýr.

Troubu si předehřejeme na 180 stupňů. Na velké pánvi rozpálíme olej, přidáme celé klobásy a nakrájenou cibuli. Obojí opečeme.

Opečené klobásy po zchladnutí nakrájíme na silnější plátky a dáme do zapékací mísy. Rajčatovou omáčku smícháme s hovězím vývarem a přidáme s mrkví nakrájenou na plátky ke klobásám a cibuli. V zakryté míse dáme do předehřáté trouby a dusíme 30 minut.

Poté přidáme hrášek a rajče a pečeme nezakryté 10 minut.

Oloupané brambory uvaříme doměkka a rozmačkáme na hladkou kaši. Vmícháme smetanu a máslo. Bramborovou kaši překryjeme klobásy ze zeleninou. Posypeme nastrohaným sýrem, vrátíme do trouby a zapékáme 10 - 15 minut, dokud se sýr neroztaví.

matka
maminka
otec
tatínek
moje matka
můj otec
rodiče
Naše maminka je moc hodná.
Náš tatínek je moc hodný.
dcera, romská dívka
syn, romský chlapec
děťátko
Naše dcera je velmi krásná.

sestra
starší n. nejstarší sestra
mladší n. nejmladší sestra
moje sestry
bratr
starší n. nejstarší bratr
mladší n. nejmladší bratr
moji bratři
snacha, nevěsta
zeť
tchyně
tchán
babička
dědeček
muž

žena
muž, manžel
žena, manželka
tvůj muž
tvoje žena
rodina (velká, široká rodina)
ženatý
vdaná
svobodný
svobodná
můj/moje
tvůj/tvoje
jeho muže/leskeri - jeho ženy
její pro mužský rod/její pro ženský rod

Věty

Můj starší bratr pracuje.
Moje mladší sestra chodí do školy.
Můj muž nosí domů hodně peněz.
Moje máma je v nemocnici.
Můj táta je doma.
Jdu k bratrovi.
Bydlí u mé sestry.
Kolik máš sourozenců?
Nemám sourozence.
Mám sestru.
On má sestru.
Ona má bratra.

e daj
e dajori
o dad
o dadoro
miri daj
miro dad
e daj o dad
Amari dajori bari lači.
Amaro dadoro baro lačo.
e čhaj
o čhavo
o čhavoro
Amari čhaj bari šukar.
e phen
bari phen
cikňi phen
mire pheňa
o phral
baro phral
cikno phral
mire phrala
e bori
o džamutro
e sasuj
o sastro
e baba
o papus
o murš
e džuvľi
o rom
e romňi
tiro rom
tiri romňi
e familija
romňaduno
romeste
biromňakero
biromeskeri
miro/miri
tiro/tiri
leskero
lakero/lakeri

Miro baro phral kerel buti.
Miri cikňi phen phirel andre škola.
Miro rom bare love anel khere.
Miri daj andre špitala.
Miro dad khere.
Me džav ko phral.
Bešel ke miri phen.
Keci phrala pheňa hin tut?
Nane man phrala pheňa.
Phen hin man.
Les hin phen.
La hin phral.

Pavlína Matiová -

Je známá ze seriálu „Základka“ z Divadla na Vinohradech. Nově ji můžete vidět a slyšet v Hudebním divadle v Karlíně v muzikálu „Lucie“. Barbora Poláková, známá také díky valentýnské písni „Kráva“, není jen výborná herečka a zpěvačka, ale také tanečnice. Na televizních obrazovkách ji každý mohl vidět v soutěži „Star Dance“.

„Báro, jak se máš?“

„Teď se mám docela ulítaně, protože mám spoustu práce a málo spánku, ale ty mi vždycky, Pavlíno, pomůžeš, když mi namasíruješ ty ruce, „když mi spadne z očí“, jak říkáš.“

„Na jakých projektech se teď podílíš, nebo co je pro Tebe, co se týče práce, asi nejvíc vyčerpávající?“

„V těchto dnech už vlastně nic, ale před dvěma dny byla poslední zkouška muzikálu „Lucie“ v Hudebním divadle v Karlíně, ale to Ty přece víš, protože jsi v tom projektu taky. (smích)“

„Bylo to pro Tebe hodně vyčerpávající?“

„Tak určitě. Já tam hraju Lucii, což je mladá holka, která má docela divokou minulost a dokonce umí... A to vám nereknu. Přijďte se podívat na premiéru, která bude 30. 10. 2013.“

„Teď se zrovna nacházíme v Divadle na Vinohradech a hrajeme muzikál „Jak udělat kariéru snadno a rychle“. Jaký je Tvůj názor na tento muzikál?“

„Mně se to strašně líbí a baví mě to, protože je to komedie, je tam dobrá muzika a finále s Tebou je prostě Božsky. (pozn. redakce: děkuji)“

„Co budeš dneska dělat, až půjdeš domů?“

„Kamarádka mě láká někam na loď- poslechnout si nějakou kapelu, ale asi to odmítnu a půjdu domů spát.“

„Tak já Ti děkuji za rozhovor.“

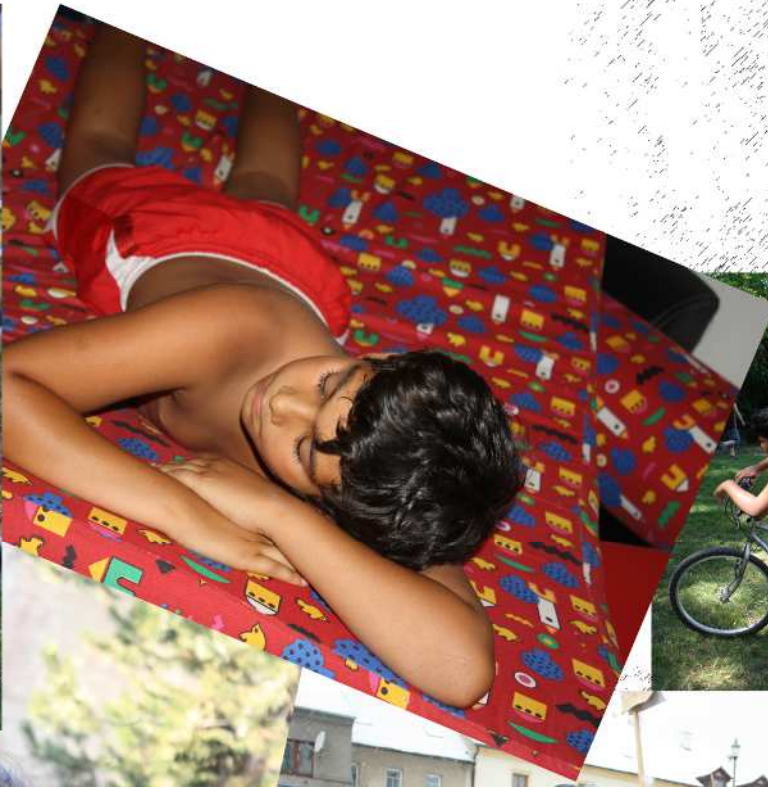
„Já děkuji a zdravím všechny čtenáře.“

POMŮCKA: AJUGA, KÉ, OAK	ODE DNE VYDÁNÍ	1. DÍL TAJENKY	ZÁMOŘSKÁ VELMOC	ZNAČKA GERMANIA	NÁČELNÍK KOZÁKU		ORGAN VIDĚNÍ	SEVERSKÝ SAVEC	OZNAČENÍ NAŠICH LETADEL	3. DÍL TAJENKY	STŘEŠNÍ ZIDKA
ZBĚHOVEC (botanicky)						VZTEK					
ČÍSLOVKA						DRUH MECHU BOXERSKÝ ÚDER					
STARŠÍ ZAJMENO				SNÍŽENÝ TÓN LIHOVINA Z MLEKA					ŘÍMSKÝCH 51 PROTI- KLAD		
SPZ TÁBORA			ZUŘIVOST DOMÁCKÝ OLIVER					DUB (anglicky) DUCHOVNÍ			
OSCHNOUT							OMAMNÉ LÁTKY POŘADÍ				
	SARMAT VINOUT					ČESKÝ HEREC OHRADA					ČASOPISY
MOMENT					VEŘEJNÉ NAVĚSTI POPRUH (nářečné)						
SPZ OLOMOUCE			BOREC MOŘSKÁ VYDRA						ZNAČKA KREMIKU EVRO- PANKA		
NERVOVÝ ZÁSKUB				PLEMENO LEST				NÁZEV PÍSMENE OBDOBÍ			
SMĚNEČNÝ DLUŽNÍK							SAŇ STARŠÍ ZNAČKA VATY				
LITINOVÝ PLÁTEK						365 DNÍ NIVÓ				BRAŠNA (zastarale)	NEPOD- LEHNOUT
	KOVÁNÍM SPOJIT	TŘEBAS 2. DÍL TAJENKY			OKRASNÝ ZÁHON ŠACHOVÁ REMIZA						
INICIÁLY BÁŠNIKA NEUMANNA				TROPICKÁ DŘEVINA ŘÍMSKÝ POLITIK					PŘED- LOŽKA OKR (sloven.)		
ČÍNSKÝ LIDOVÝ NÁSTROJ			OPOJNÝ NÁPOJ RYČEM OBRACET					KULTOVNÍ OBJEKT SPZ OSTRAVY			
OPÍTI							KRUH (básnický) NEBO (anglicky)				
ZHUBNOUT					LITERÁR- NÍ DÍLO						
UKAZO- VACÍ ZAJMENO					NOEMŮV PRÍSTAV						

Kdo první donese vyluštěno, má 1 hod. na PC

Redakční rada:

Zdenka Pětníková - ředitelka (editor), Marcela Lysácková - zástupkyně ředitelky (editor, úvodník), Michaela Balážová - soc. asistentka SAS (příspěvky SAS), Veronika Balážová - soc. asistentka v NZDM (příspěvky NZDM), Renata Preissová - soc. asistentka v NZDM (příspěvky NZDM), Tomáš Mühlbach - soc. asistent v NZDM (grafická úprava, příspěvky NZDM), Iva Suchaničová - ved. soc. pracovnice NZDM (představení), Renata Brožová - ved. soc. pracovnice SAS (příspěvky SAS), Lucie Acsová - soc. asistentka SAS (příspěvky)